

УДК 378.9:338.48:796.5:378.015.31:796

¹Сидорук А.В.,
к.п.н., доцент кафедри туризму

²Польський С.Г.,

викладач кафедри фізичної реабілітації та спортивної медицини, фізичного виховання та здоров'я

¹Тищенко Д.Г.,

студент факультету фізичного виховання

¹Запорізький національний університет,

²Запорізький державний медичний університет, Запоріжжя, Україна

ВПЛИВ РОЗВИВАЛЬНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА ФОРМУВАННЯ ЦІЛІСНОГО УЯВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ ПРО СУТНІСТЬ АНІМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті наведено характеристику загального стану фізичного і психічного здоров'я населення. Розглянуто основні проблеми сучасної системи вищої освіти щодо професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і туризму та можливості її покращення. Наведено організаційно-педагогічні умови формування готовності студентів означених спеціальностей до їх майбутньої професійної діяльності, таких як: орієнтація змісту педагогічної освіти на формування готовності студентів до анімаційної діяльності; спрямування практичної підготовки майбутніх фахівців на розвиток умінь з проектування та організації анімаційних заходів; формування цілісного уявлення студентів про сутність анімаційної діяльності шляхом їх залучення до розвивального анімаційного освітнього середовища. Здійснено аналіз поглядів видатних науковців щодо визначення понять "освітнє середовище" та "анімаційна діяльність", а також визначено вплив залучення студентів до розвивального анімаційно-освітнього середовища на рівень їх професійної підготовки.

Ключові слова: професійна підготовка, майбутні фахівці, анімаційна діяльність, освітнє середовище, гурткова робота.

Сидорук А.В., Польської С.Г., Тищенко Д.Г. Влияние развивающей образовательной среды на формирование целостного представления студентов о сущности анимационной деятельности. В статье приведена характеристика общего состояния физического и психического здоровья населения. Рассмотрены основные проблемы современной системы высшего образования по поводу профессиональной подготовки будущих специалистов физического воспитания и туризма, а также возможности ее улучшения. Приведены организационно-педагогические условия формирования готовности студентов указанных специальностей к их будущей профессиональной деятельности, таких как: ориентация содержания педагогического образования на формирование готовности студентов к анимационной деятельности; направления практической подготовки будущих специалистов на развитие умений по проектированию и организации анимационных мероприятий; формирование целостного представления студентов о сущности анимационной деятельности путем их внедрения в развивающую анимационную образовательную среду. Осуществлен анализ взглядов выдающихся научных деятелей по определению понятий "образовательная среда" и "анимационная деятельность", а также определено влияние развивающей анимационно-образовательной среды на уровень профессиональной подготовки студентов.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, будущие специалисты, анимационная деятельность, образовательная среда, кружковая работа.

Sydoruk Ann, Polskii Sergii, Tyshchenko Denys The effect of developing educational environment on the formation of the integral representation of students on the essence of animation activity. The article describes the general state of physical and mental health of the population. The main problems of the modern system of higher education concerning the professional training of future specialists of physical education and tourism and possibilities of its improvement are considered. The organizational and pedagogical conditions of formation of readiness of students of the mentioned specialties for their future professional activity, such as: orientation of the content of pedagogical education to the formation of students' readiness for animation activities, through the introduction of professional courses in the training of students of modular special courses, which include lectures, practical and seminars classes, materials for independent work of students, as well as implementation of a separate special course; direction of practical training of future specialists for the development of skills in the design and organization of animation activities; formation of a holistic representation of students about the essence of animation activity by their involvement in a developing animation educational environment, which involves the participation of students in group work with: the organization of animation activities in higher education in relation to the moral-spiritual, patriotic and aesthetic education of students of different fields of training; organization of city holidays; promoting healthy lifestyles and preventing socially dangerous diseases among student youth; development of creative abilities of future teachers of physical culture, as well as their participation in various thematic master classes on the latest animation technology. The author analyzes the views of the outstanding scientists on the definition of the concepts "educational environment" and "animation activity", as well as the influence of the involvement of students in the development of animation and educational environment on the level of their professional training.

Key words: professional training, future specialists, animation activities, educational environment, circle work.

Постановка проблеми. Формування, зміцнення духовного, морального та фізичного здоров'я дітей і молоді, виховання цінностей здорового способу життя є основною метою сучасного суспільства й освіти. Саме тому перед закладами вищої освіти актуалізується завдання щодо підготовки майбутніх фахівців до анімаційної діяльності, спроможних забезпечувати ефективну організацію та проведення різноспрямованих фізкультурно-оздоровчих, спортивних, розважальних заходів з метою формування здоров'язберігаючої компетентності підростаючого покоління, їх моральних і вольових якостей, мотивації до фізичного розвитку й удосконалення, а також активного проведення дозвілля.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Здійснений аналіз наукового розуміння сутності анімації як особливої складової системи культурно-дозвіллевої діяльності показав, що її зміст полягає в залученні відпочиваючих до активних форм культурного дозвілля [1, с. 82; 2, с. 43 та ін.]; анімаційна діяльність є комплексом дій зі стимулювання повноцінної рекреаційної, освітньої, культурної та соціальної діяльності особистості [4, с. 106 та ін.] і надав підстави розуміти під анімаційною діяльністю особливу свідому, цілеспрямовану активність особистості, метою якої є створення умов для формування духовно й фізично здорової, соціально активної особистості, здатної до самоактуалізації, саморозвитку та самовдосконалення у сфері дозвілля. А особливостями анімаційної діяльності є те, що вона: здійснюється у вільний час; відрізняється свободою вибору, добровільністю, активністю та ініціативою як однієї людини, так і різних соціальних груп; зумовлена національно-етнічними та регіональними особливостями й традиціями та характеризується різноманіттям видів на основі різних інтересів як дітей і молоді, так і дорослих.

Мета дослідження – визначення можливості формування цілісного уявлення студентів щодо організації анімаційної діяльності шляхом їх залучення до розвивального освітнього середовища.

Виклад основного матеріалу дослідження. Спираючись на визначені в нормативно-правових документах орієнтири розвитку вітчизняної неперервної педагогічної освіти, особливості підготовки майбутніх фахівців у вітчизняних закладах вищої освіти, а також специфіку формування їх готовності до анімаційної діяльності: підготовка до позакласної та позашкільної оздоровчо-виховної роботи [4, с. 12], організації дозвілля й анімаційної діяльності, нами було виокремлено певні організаційно-педагогічні умови формування готовності майбутніх фахівців фізичного виховання та туризму до анімаційної діяльності.

Першою умовою є орієнтація змісту педагогічної освіти студентів на формування готовності до анімаційної діяльності, що передбачає його вибудовування відповідно до змісту анімаційної діяльності та вимог до підготовки фахівців-аніматорів.

Другою умовою є спрямування практичної підготовки студентів на розвиток умінь з проектування та організації анімаційних заходів завдяки встановленню нових завдань у процесі проходження їх ознайомчої, навчальної, виробничих практик.

Третьою умовою є формування цілісного уявлення студентів про сутність анімаційної діяльності шляхом їх залучення до розвивального освітнього середовища – якісну своєрідну сукупність умов професійного навчання та розвитку майбутніх фахівців фізичного виховання та туризму, що передбачають: визнання пріоритету самоцінності суб'єктів освітнього процесу, урахування особливостей їх розвитку; зміщення акцентів на самостійну активність студента в проектуванні та впровадженні анімаційних заходів; урахування суб'єктивного досвіду анімаційної діяльності студента; цілеспрямовану організацію комунікативної діяльності, міжособистісного спілкування тощо.

Реалізація кожної з визначених організаційно-педагогічних умов супроводжується впровадженням спеціально організованих форм і методів.

Так, перша умова – орієнтація змісту педагогічної освіти реалізується завдяки: наскрізному введенню в межі дисциплін професійного циклу підготовки студентів модульних спецкурсів «Анімація в системі роботи з профілактики шкідливих звичок», «Методика організації вільного часу учнів (молодшого, середнього, старшого шкільного віку)», «Грові технології у фізкультурній діяльності», «Професіограма фахівця фізичного виховання», які містять лекційні, практичні та семінарські заняття, матеріали для самостійної роботи студентів; впровадженню окремих спецкурсів «Анімація у фізичній культурі» та «Організація анімаційних послуг в туризмі», що включають лекційні й практичні заняття, виконання індивідуального науково-дослідницького завдання «Портфоліо майбутніх фахівців-аніматорів».

Реалізація другої організаційно-педагогічної умови забезпечується впровадженням таких форм роботи в процесі практичної підготовки студентів, як: створення анімаційно-орієнтованого проекту; розробка сценарію анімаційного заходу; підготовка та проведення анімаційних заходів; виконання самоаналізу проведених анімаційних заходів.

З переліку виокремлених організаційно-педагогічних умов формування готовності майбутніх фахівців фізичного виховання та туризму до анімаційної діяльності, нами було визначено, що головною значить відіграє саме третя умова – формування цілісного уявлення студентів про сутність анімаційної діяльності шляхом їх залучення до розвивального освітнього середовища. Означена умова передбачає участь студентів у гуртковій роботі з: організації анімаційних заходів у закладі вищої освіти щодо морально-духовного, патріотичного та естетичного виховання студентів різних напрямів підготовки; організації міських свят; пропаганди здорового способу життя та профілактики соціально небезпечних захворювань серед студентської молоді; розвитку творчих здібностей майбутніх фахівців фізичного виховання та туризму, а також їх участі в різноманітних тематичних майстер-класах з новітніх технологій анімаційної діяльності.

Ефективне формування цілісної готовності студентів до анімаційної діяльності, окрім теоретичної і практичної підготовки, передбачає самостійну роботу, шляхом їх занурення в цілісне розвивальне освітнє середовище у позанавчальний час. Підтвердженням цього є визначення поняття анімації: «Анімацію називають діяльністю у середині або зовні групи, колективу, певного кола людей, що мають на меті розвиток стосунків та регуляцію суспільного життя за

допомогою напівдирективних методів; це метод включення й участі» [7, с. 19].

Отже, самі майбутні фахівців мають бути включені в анімаційну діяльність не тільки як її організатори, а також в якості її учасників.

Взагалі, освітнє середовище розглядається як частина соціокультурного простору, що забезпечує межі і принципи організації процесу розвитку особистості в її суб'єктивних і індивідуальних проявах, а також сприяє генезу творчого потенціалу тих, хто навчається [6, с. 38].

Освітнє середовище є якісною характеристикою внутрішнього життя навчального закладу, що визначається конкретними завданнями, які він ставить перед собою та вирішує у своїй діяльності. Воно розглядається як сукупність інформаційних ресурсів, технологій навчання та забезпечення начального процесу, що реалізуються у межах єдиних принципів його побудови.

Загальними вимогами до проектування розвивального освітнього середовища вищого навчального закладу є такі:

- визнання пріоритету самоцінності особистості – студента та викладача, врахування їх особливостей розвитку;
- зміщення акцентів на самостійну активність студента;
- врахування суб'єктивного досвіду кожного студента;
- цілеспрямована організація комунікативної діяльності, міжособистісного спілкування.

Розвиток сучасної студентської молоді зумовлений зміною соціально-культурних умов життєдіяльності, зокрема постійного вдосконалення їх професійних і особистісних якостей, які спираються на виховне підґрунтя освітнього процесу закладу вищої освіти.

Розробка ідеї створення розвивального анімаційного освітнього середовища ґрунтується на загальному визначенні цього поняття, в якому воно є ознакою сукупності умов життєдіяльності особистості, що цілеспрямовано впливає на її свідомість і поведінку, розвиток певних якостей, переконань, духовно-ціннісних орієнтацій та потреб [3, с. 265]. Так як поняття «анімація» означає одухотворення, то на нашу думку розвивальне анімаційне освітнє середовище закладу вищої освіти має відображати процес створення умов для розвитку творчості студентства, активізації їхньої самодіяльності. Отже, освітнє середовище закладу вищої освіти може вважатися анімаційним у результаті впровадження таких організаційних засад, як: дослідницька спрямованість, безпосередня участь студентської молоді, їх самореалізація, ініціативність, відповідальність гармонійна міжособистісна взаємодія, а також організація спільної діяльності студентства. В цьому процесі необхідно враховувати такі специфічні ознаки студентської молоді, як: психовікові та статусні особливості, наявний рівень сформованості професійних та особистісних якостей.

Вищезазначене дає змогу стверджувати, що одним із важливих завдань під час підготовки студентів до анімаційної діяльності є її запровадження у закладі вищої освіти зусиллями самих студентів.

Реалізація визначеної організаційно-педагогічної проводилася здійсненням гурткової роботи на базі факультету фізичного виховання Запорізького національного університету, у процесі якої студенти проектували і проводили різноманітні анімаційні заходи для студентської молоді ЗНУ, а також поза його межами. Це вимагало від студентів навичок педагогічної взаємодії в колективі, акторської майстерності та культури мовлення. Процес впровадження анімаційної діяльності в освітнє середовище відбувався створенням гуртка «Animation FVteam» за підтримкою кураторів, викладачів і адміністрації ЗНУ. Активність студентів, у процесі роботи гуртка, відбувалася за такими етапами: визначення мети анімаційної діяльності (відповідно плану культурно-масових заходів); створення банку цікавих та корисних ідей, які мають реалізовуватися; здійснення анімаційної діяльності на внутрішньому рівні освітнього середовища закладу вищої освіти; реалізація анімаційної діяльності на зовнішньому рівні виховного простору закладу вищої освіти; аналіз та коригування подальшої роботи.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, кожна з поданих організаційно-педагогічних умов забезпечується впровадженням спеціально організованих форм і методів навчання, серед яких: модульні спецкурси у межах дисциплін професійну циклу підготовки; самостійні спецкурси, що включають лекції, семінарські та практичні заняття, а також методичне забезпечення самостійної роботи студентів, спрямовані на формування спеціальних професійних знань та умінь щодо організації анімаційної діяльності; практична підготовка студентів, що передбачає виконання спеціально розроблених завдань з організації та проведення різних форм анімаційної діяльності; впровадження гурткової роботи у позанавчальний час, спрямованої на розробку та реалізацію різноманітних анімаційних заходів.

Література

1. Гальперина, Т.И. (2006). Режиссура культурно-досугових программ в работе менеджера туристской анимации. Москва: РМАТ. 168 с.
2. Дюмазедье, Ж. (1993). На пути к цивилизации досуга. *Вестник МГУ*. № 1. С. 83–86.
3. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери. Київ : Юніверсум, 2013. 536 с.
4. Захаріна, Є.А. Формування мотивації до рухової активності у процесі фізичного виховання студентів вищих навчальних закладів : автореф. дис... канд. наук з фіз. вих. і спорту : 24.00.02; Нац. ун-т фіз. вих. і спорту України. Київ, 2008. 21 с.
5. Курило, Л.В. (2006). Теория и практика анимации. Москва: *Советский спорт*. 195 с.
6. Листопад, О.А. (2016). Теоретико-методичні засади формування : професійно-творчого потенціалу майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів : дис. ... доктора. пед. наук : 13.00.04. 529 с.
7. Тарасов, Л.В. (2008). Социокультурная анимация: истоки, традиции, современность. Москва: *Одухотворение*, 132 с.

Reference

1. Halperyna, T.Y. (2006). Rezhysura kulturno-dosuhovykh prohramm v rabote menedzhera turystskoi anymatsyy. Moskva:

- РМАТ. 168 s.
2. Diumazedze, Zh. (1993). Na puty k tsyvylyzatsyy dosuha. Vestnyk MHU. № 1. S. 83–86.
 3. Entsyklopediia dlia fakhivtsiv sotsialnoi sfery. Kyiv : Yuniversum, 2013. 536 s.
 4. Zakharina, Ye.A. Formuvannia motyvatsii do rukhovoї aktyvnosti u protsesi fizychnoho vykhovannia studentiv vyshchychkh navchalnykh zakladiv : avtoref. dys... . kand. nauk z fiz. vykh. i sportu : 24.00.02; Nats. un-t fiz. vykh. i sportu Ukrainy. Kyiv, 2008. 21 s.
 5. Kurylo, L.V. (2006). Teoriya y praktyka anymatsyy. Moskva: Sovetskyi sport. 195 s.
 6. Lystopad, O.A. (2016). Teoretyko-metodychni zasady formuvannia : profesiino-tvorchoho potentsialu maibutnykh vykhovateliv doshkilnykh navchalnykh zakladiv : dys. ... doktora. ped. nauk : 13.00.04. 529 s.
 7. Tarasov, L.V. (2008). Sotsyokulturnaia anymatsyia: ystoky, tradytsyy, sovremennost. Moskva: Odukhotvorenne, 132 s.

УДК 378.6: 355-011.3:356. 13–051 (477)

Слюсарчук В.В.,
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент,
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна
академія, імені Тараса Шевченка
Гуска М. Б.,
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент кафедри
спорту і спортивних ігор Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

СТАН МОТИВАЦІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ ДІВЧАТ – МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ-ПРИКОРДОННИКІВ ДО ФІЗИЧНОГО САМОРОЗВИТКУ НАПРИКІНЦІ НАВЧАННЯ В АКАДЕМІЇ

Проаналізовано дані про стан сформованості мотивації внутрішнього типу у дівчат – майбутніх офіцерів Державної прикордонної служби України до фізичного саморозвитку в подальшій життєдіяльності. Таку мотиваційну готовність визначали наприкінці навчання дівчат у спеціалізованому закладі вищої освіти. Використовували адаптовану методiku Т. Елерса. Сформованість внутрішнього типу мотивації до фізичного саморозвитку встановили тільки у 14,9 % дівчат – майбутніх офіцерів-прикордонників. Результати інших відрізнялися, що свідчило про резерв, який існував у питанні підвищення ефективності занять фізичними вправами для формування мотиваційної готовності дівчат – майбутніх офіцерів до досліджуваного виду діяльності під час навчання в спеціалізованому закладі вищої освіти. Вирішення такого завдання потребує проектування відповідної моделі та методики її реалізації у практичній діяльності.

Ключові слова: майбутні офіцери, дівчата, мотивація, заняття фізичними вправами, фізичний саморозвиток.

Слюсарчук В. В., Гуска М. Б. Состояние мотивационной готовности девушек - будущих офицеров-пограничников к физическому саморазвитию в конце обучения в академии. Проанализировано данные о состоянии сформированности мотивации внутреннего типа у девушек – будущих офицеров Государственной пограничной службы Украины к физическому саморазвитию в дальнейшей жизнедеятельности. Такую мотивационную готовность определяли в конце обучения девушек в специализированном учреждении высшего образования. Использовали адаптированную методiku Т. Элерса. Сформированность внутреннего типа мотивации к физическому саморазвитию установили только у 14,9 % девушек – будущих офицеров-пограничников. Результаты остальных отличались, что свидетельствовало о резерве, который существовал в вопросе повышения эффективности занятий физическими упражнениями для формирования мотивационной готовности девушек – будущих офицеров к исследуемому виду деятельности во время обучения в специализированном учреждении высшего образования. Решение этой задачи требует проектирования соответствующей модели и методики ее реализации в практической деятельности.

Ключевые слова: будущие офицеры, девушки, мотивация, занятия физическими упражнениями, физическое саморазвитие.

Slusarchuk V.V., Guska M. B. Status of the motivational readiness of future female officers to physical self-development at the end of training at a specialized institution of higher education. The performed research has obtained and analyzed data concerning the state of formation of internal type motivation of future female officers of the State Border Guard Service of Ukraine to physical self-development in further life activities. Such motivational readiness was determined using the adapted T. Ehlers methodology. Also, such scientific methods of research as analysis, systematization, generalization of literary sources of information are used. The survey was conducted at the end of the girls' training at a specialized institution of higher education, namely, before the beginning of their final state exams. Only 14.9% of girls confirmed the formation of an internal type of motivation to self-development. The results of the others were different, in particular, they were lower, compared to the number of future girl officers who has taken part in survey. This indicated the existence of large reserve for formation of motivational readiness of future female officers to implement physical self-development in their future life. The solution to this problem can be exercises during physical training of girls in a specialized institution of higher education. This will increase the number of graduates with high and higher than the average level of motivation for physical self-development. One of the perspective ways is to design an